

Miền Trung có 18 tỉnh, bao gồm các tỉnh vùng bắc Trung bộ, duyên hải miền trung và Tây Nguyên, diện tích tự nhiên gần 131.000 km² (chiếm 40% diện tích cả nước), dân số chiếm 25% dân số cả nước, có tốc độ tăng trưởng kinh tế bình quân trên 10%, trong đó công nghiệp tăng trên 26%. Đây là vùng có nhiều tài nguyên khoáng sản phong phú và đa dạng - nhất là dầu khí ở thềm lục địa, bôxít ở nam Trung bộ, tài nguyên biển, khoáng sản phi kim loại. Miền Trung có vị trí quan trọng cả về kinh tế lẫn quốc phòng, có nhiều cảng biển nước sâu, có hậu phương rộng rãi thuận tiện cho việc phát triển các khu công nghiệp tập trung, các khu thương mại, các đô thị lớn dọc ven biển, gần với các hải cảng, sân bay và đường giao thông xuyên Á.

Có ý kiến cho rằng khu vực miền Trung còn nhiều khó khăn nên không thu hút được đầu tư nước ngoài. Nhưng trong những năm gần đây thì ngược lại, đầu tư nước ngoài vào các tỉnh miền Trung ngày một tăng nhanh cả về số lượng dự án và số vốn đầu tư. Các nhà đầu tư vào các tỉnh duyên hải miền Trung đều xác định gặp một số khó khăn ban đầu do cơ sở hạ tầng chưa thuận lợi, nhưng bù lại nơi đây có nhiều ưu thế về giá nhân công, giá thuê đất rẻ, lực lượng lao động dồi dào, cần cù sáng tạo, cộng thêm với việc chính quyền địa phương đã bắt đầu nhận ra và sửa những thiếu sót của mình về lề lối làm việc, thủ tục giấy tờ, đã bắt đầu "trái chiều hoa để đón mời các nhà đầu tư" đến làm ăn với tỉnh.

Gần đây nhiều tỉnh ở miền Trung đã ý thức được con đường đi lên công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở địa phương mình tất yếu không thể bỏ qua việc phát triển công nghiệp để khai thác tiềm năng thế mạnh sẵn có; đồng thời cũng ý thức được rằng không thể phát triển công nghiệp ở địa phương lại thiếu quy hoạch, kế hoạch, thiếu bước đi thích hợp, không thể phát triển công nghiệp tách rời với bảo vệ môi trường, phát triển kinh tế tách rời với phát triển xã hội...nên nhiều tỉnh đã nhận thấy cần thiết phải thành lập các khu công nghiệp (KCN) tập trung.

Hiện nay ở miền Trung đã có 5 khu công nghiệp được cấp giấy phép

thành lập, đang triển khai xây dựng kết cấu hạ tầng và 13 khu công nghiệp khác đã được quy hoạch, đang làm các thủ tục cần thiết để xin phép thành lập. Dự kiến đến năm 2000 tất cả 18 KCN này đều có thể đưa vào hoạt động kinh doanh thu hút các dự án đầu tư, đến năm 2005 sẽ lấp kín 100% diện tích hiện có, sẽ thu hút được vốn đầu tư khoảng 6 - 7 tỷ USD, sẽ tạo ra một khối lượng sản phẩm trị giá khoảng 20 - 25 tỷ USD, đến năm 2010 giá trị sản phẩm sản xuất ra từ các KCN tập trung sẽ đạt khoảng 35 - 40 tỷ USD, gấp 32 lần giá trị sản lượng toàn ngành công nghiệp ở khu vực miền Trung hiện nay, phần lớn sản xuất trong số này dùng để xuất khẩu.

Dự kiến vốn đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng kỹ thuật và hạ tầng xã hội của 17 KCN tập trung hiện có (trừ KCN Dung Quất) đến khi hoàn chỉnh ước khoảng 450 - 500 triệu USD, đây là một nguồn vốn đáng kể góp phần không nhỏ trong việc phát triển hạ tầng cơ sở trong khu vực. Quá trình

ngành tập trung ít ỏi đã được chính phủ cho phép thành lập là những điểm tựa, những đòn xeo vững chắc cho nền kinh tế miền Trung có điều kiện cất cánh hội nhập cùng với cả nước và khu vực trong tương lai.

Miền Trung hiện nay và trong tương lai gần không chỉ có phát triển công nghiệp nhẹ, mà còn là khu vực phát triển các ngành công nghiệp nặng của đất nước. Các KCN tập trung ở miền Trung không chỉ có sản xuất hàng tiêu dùng mà còn có cả chế biến hàng nông sản thực phẩm xuất khẩu. Hiện nay ở miền Trung có nhiều dự án lớn đã và đang bắt đầu triển khai thực hiện như: dự án nhà máy lọc dầu số 1 trong khu công nghiệp Dung Quất (tỉnh Quảng Ngãi), vốn đầu tư giai đoạn đầu 1,5 tỷ USD; dự án thành lập KCN luyện kim khép kín ở Vũng Áng (Hà Tĩnh) với quy mô công suất 3 - 4 triệu tấn/năm, vốn đầu tư khoảng 500 triệu USD; dự án khai thác quặng bôxít ở các tỉnh nam Trung bộ với vốn đầu tư trên 1 tỷ USD, trở thành KCN phức hợp sản

xuất nhôm sẽ ra đời trong những năm tới. Trong lĩnh vực sản xuất vật liệu xây dựng đã và đang có những dự án đầu tư vốn quy mô lớn là những hạt nhân tạo cho KCN hình thành như liên doanh sản xuất xi măng ở Nghi Sơn (Thanh Hóa), vốn đầu tư 350 triệu USD và các dự án sản xuất vật liệu xây dựng khác ở các tỉnh Nghệ An, Hà Tĩnh, Thừa Thiên - Huế và nhiều nơi khác...Chỉ tính riêng lĩnh vực chế

biến của ngành mía đường ở các tỉnh miền Trung cũng đã có số vốn đầu tư lên đến gần 1 tỷ USD, những nơi này trong tương lai gần sẽ là những KCN tập trung của tỉnh, thực hiện việc chế biến đường và các sản phẩm sau đường, chế biến phụ liệu mía, sản xuất cồn, ván ép bã mía và chế biến phân tổng hợp vi sinh hữu cơ.

Miền Trung không chỉ có tài nguyên khoáng sản, có lực lượng lao động dồi dào, cần mẫn mà còn có ưu thế về vị trí địa lý tự nhiên. Diện tích vùng biển và thềm lục địa miền Trung rộng gấp 3 lần diện tích trong đất liền, lại có nhiều cảng biển nước sâu, nhiều sân bay có khả năng phát triển với quy mô công suất hoạt động lớn.

Một thuận lợi có tính nhạy cảm khác là đội ngũ các nhà lãnh đạo ở

KHU CÔNG NGHIỆP MIỀN TRUNG NƠI TẠO THỂ VÀ LỰC CHO KINH TẾ XÃ HỘI MIỀN TRUNG PHÁT TRIỂN

PTS. NGUYỄN MINH SANG

hình thành các KCN tập trung cũng góp phần giải quyết việc làm cho hàng triệu người lao động đến tuổi và số lao động có việc làm sẽ tăng lên gấp 4 - 5 lần sau năm 2010, sẽ khắc phục được tình trạng người dân miền Trung "tha phương cầu thực", thực hiện được sự phân bố lại lực lượng sản xuất, phân bố lại dân cư và thúc đẩy sự ra đời nhanh chóng các đô thị, thành phố mới ở miền Trung, tránh được áp lực nhân mãn hiện đang tăng cơ học ở các thành phố lớn vào những thập niên đầu của thế kỷ 21.

Các khu công nghiệp tập trung ở các tỉnh miền Trung hình thành trong những năm qua chưa nhiều, có thể nói còn rất khiêm tốn so với nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội của khu vực này. Tuy nhiên, chúng ta cũng có thể coi những khu công

các tỉnh miền Trung phần lớn đã được trẻ hóa, trình độ quản lý kinh tế, quản lý nhà nước được nâng cao, nhiều người được đào tạo chính quy, số này luôn có tư duy đổi mới, nhạy cảm với sự thay đổi xung quanh, cộng với ý chí phát triển kinh tế để giải quyết đời sống đang quyết liệt và là nhiệm vụ hàng đầu của chính quyền cấp tỉnh. Mặt khác, trong những năm qua, các tỉnh miền Trung đã từng bước vươn lên, được đầu tư mỗi năm hàng ngàn tỷ đồng để xây dựng cơ sở hạ tầng, phát triển kinh tế, nâng cao dân trí đã từng bước đáp ứng cho yêu cầu phát triển của khu vực ngày càng tốt hơn. Từ những nhân tố thuận lợi nêu trên cộng với các chính sách ưu đãi của nhà nước đối với các nhà đầu tư vào khu vực miền Trung và với một thị trường tiêu thụ rộng lớn, sẽ là lực hấp dẫn thu hút các nhà đầu tư đến làm ăn với miền Trung lâu dài.

Do vị trí của miền Trung nằm trung tâm khu vực Đông Nam Á, có khoảng cách đều giữa các thành phố lớn, thủ đô của các nước trong vùng, có nhiều cảng nước sâu và hệ thống sân bay có khả năng phát triển mở rộng thành các cảng hàng hải, hàng không có tầm cỡ quốc tế phục vụ cho việc trung chuyển, quá cảnh giữa các nước trong khu vực và với các châu lục và vận chuyển hàng hóa, hành khách từ khu vực kinh tế năng

động đến các nơi trên thế giới. Các cảng biển nước sâu dọc duyên hải miền trung như Nghi Sơn, Vũng Áng, Chân Mây, Liên Chiểu, Dung Quất, Vũng Rô, Cam Ranh v.v... đều nằm trên tuyến đường giao lưu hàng hải quốc tế từ các nước SNG, Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc sang các nước Nam Á, Trung Đông và Phi Châu. Hệ thống sân bay ở miền Trung - đặc biệt là sân bay Chu Lai có vị trí là trung tâm của khu vực Đông Nam Á, với bán kính 2000 dặm, Chu Lai có thể vươn tới nam Trung Quốc và tất cả khu vực Đông Nam Á gồm Đài Loan, Hồng Kông về phía bắc, Singapore, Malaysia về phía nam, Philippines - Borneo - Brunei về phía đông và Thái Lan về phía tây, khu vực có gần 1 tỷ khách hàng. Dự án nâng cấp sân bay Chu Lai đang được nhiều tập đoàn tư bản nước ngoài chuyên ngành quan tâm xin được đầu tư phát triển. Với

sự đầu tư đúng mức Chu Lai sẽ trở thành trung tâm vận chuyển, quá cảnh hàng hóa, hành khách bằng đường hàng không lớn nhất ở khu vực trong thế kỷ 21.

Việc phát triển các cảng biển, cảng hàng không có tầm cỡ quốc tế ở duyên hải miền Trung có tác động trực tiếp và gắn liền với việc phát triển kinh tế của khu vực và đất nước. Chúng ta có thể dự đoán rằng tốc độ phát triển kinh tế năng động của khu vực Châu Á - Thái Bình Dương sẽ thúc đẩy khả năng vận chuyển hàng hóa bằng đường biển và đường hàng không với khối lượng tăng nhanh trong tương lai. Do đó, khu vực duyên hải miền Trung trong tương lai sẽ là trung tâm hội tụ, giao lưu kinh tế, trung tâm tài chính và trung tâm vận tải của cả khu vực trong thế kỷ 21.

Lịch sử phát triển kinh tế của

ở miền Trung là quá trình phát triển để chuyển đổi căn bản về cơ cấu kinh tế từ nông nghiệp lạc hậu qua công nghiệp, dịch vụ. Các KCN tập trung ở miền Trung hiện nay và trong tương lai sẽ là nơi thu hút vốn đầu tư trong và ngoài nước để phát triển công nghiệp, nơi tiếp nhận khoa học kỹ thuật và kinh nghiệm quản lý, nơi tạo ra sản phẩm hàng hóa xuất khẩu, tạo công việc làm cho hàng vạn lao động đang thất nghiệp, tạo điều kiện cho khai thác và chế biến tài nguyên thiên nhiên có hiệu quả, biến các vùng đất đai cằn cỗi hoang vu, không sản xuất nông nghiệp được, thành những vùng đất có giá trị kinh tế cao thông qua xây dựng các nhà máy, xí nghiệp, làm tăng thu cho ngân sách nhà nước và cải thiện đời sống vật chất tinh thần của người dân ngày càng cao hơn.

Các KCN tập trung ở ven biển miền Trung sẽ là những khu đô thị mới trong thế kỷ 21, nó sẽ góp phần làm thay đổi bộ mặt nông thôn nghèo khổ trở thành khu vực kinh tế phồn vinh, với tiện ích công cộng ngày càng phát triển.

Bước đường công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở các tỉnh miền Trung đang còn ở phía trước. Nếu chúng ta có những chính sách đúng đắn, cơ chế thích hợp cho miền Trung nói chung và cho các KCN ở miền Trung

nói riêng, thì tin chắc rằng bước vào những năm đầu của thế kỷ 21, các tỉnh miền Trung sẽ sánh vai cùng với cả nước đẩy nhanh tốc độ phát triển kinh tế - xã hội cả vùng và của đất nước tiến lên một bước mới.

Các KCN tập trung ở miền Trung chính là nơi tạo thế và lực cho kinh tế - xã hội miền Trung phát triển. Để biến mục tiêu thành hiện thực đòi hỏi sự phát triển đồng bộ và có sự phân kỳ, có chiến lược và chiến thuật phát triển kinh tế thu hút đầu tư trong và ngoài nước cho từng thời kỳ, từng vùng, từng tiểu khu vực v.v... sao cho vừa có lợi cho đất nước, cho nhân dân, vừa có lực hấp dẫn các nhà đầu tư - Đó là cách giải quyết vấn đề mang tính khoa học phù hợp với thực tiễn miền Trung.

các nước trên thế giới đều lấy miền duyên hải làm vị trí mở cửa giao lưu với bên ngoài. Nhiều trung tâm kinh tế, đô thị lớn, các đầu mối giao thông thủy bộ, sân bay quốc tế có tầm cỡ của các nước đều nằm dọc ven biển.

Thực tiễn đất nước Trung Quốc khi bắt đầu mở cửa cũng đã chọn 14 tỉnh vùng duyên hải để xây dựng các khu kinh tế mở cho mình, từ đó lấn sâu vào nội địa đã đem lại nhiều kết quả tốt.

Đối với nước ta, chính phủ cũng đã xác định thế mạnh của miền Trung nói chung và 14 tỉnh ven biển miền Trung nói riêng - đặc biệt là vùng kinh tế trọng điểm miền Trung, trong đó có KCN Dung Quất là một trung tâm lọc hóa dầu và các ngành công nghiệp nặng, một thành phố công nghiệp, một trung tâm kinh tế, tài chính, có đầu mối giao thông lớn của khu vực trong tương lai.

Việc xây dựng các KCN tập trung